

Partolenko I. V., applicant of departments of Social and Political Sciences, Globalistics and Social Communications, University «Ukraine» (Ukraine, Kyiv), harik14@ukr.net

Global information terrorism as one of the manifestations of new terrorism

There are a number of definitions concerning the concept of terrorism, information terrorism, which are given by leading scholars. It is stressed that there is no uniform terminology of these phenomena at the international level. The article analyzes some issues of global information terrorism in the context of the development of information and computer technologies and examines its impact on the mass consciousness. It also focuses on the fact that information terrorism is a component of terrorism.

Keywords: terrorism, information terrorism, information war, information and psychological influence, information and computer technologies.

* * *

УДК 322:28

Вонсович О. С.,

кандидат політичних наук, доцент

кафедри міжнародних відносин, ПрАТ

«Українсько-Польський вищий навчальний

заклад «Центрально-Європейський університет»

(Україна, Київ), sefnrof@ipnet.ua

АКТУАЛІЗАЦІЯ ІСЛАМСЬКОГО ЧИННИКА В КОНТЕКСТІ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЇ В СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Метою даної статті – є дослідження причин актуалізації ісламського чинника в контексті дестабілізації ситуації в сфері міжнародної безпеки. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: посилення ісламського чинника в світі негативним чином впливає на стан міжнародної безпеки у формі викликів та загроз: діючі механізми, інструменти та засоби не доводять свою практичну ефективність, а відтак не в змозі ефективно протидіяти проявам ісламізму; найбільш яскравим прикладом радикалізації ісламізму є приклад війни в Сирії, яка триває з 2011 р. і досі не закінчена завдяки присутності чинника ісламістського тероризму у вигляді діяльності «Ісламської держави Іраку та Леванту», яка хоч і поступилась своїми позиціями, але тим не менш все одно має вплив на перебіг війни; актуальним видається ведення боротьби не з проявами діяльності ісламських організацій, а саме із їх ідеологією, пропагандою, філософськими та релігійними віровченнями, настановами, догмами та іншими теоретичними засадами; ліквідація цих засад в перспективі може створити умови, за яких вдасться використати деструктивний ісламський чинник, який перешикоджас ефективному забезпеченню міжнародної безпеки.

Ключові слова: ісламський чинник, міжнародна безпека, ісламізм, радикальний ісламізм, салафізм, ісламістський тероризм.

Основною проблемою, яку досліджує автор в даній статті, – є визначення впливу ісламізму, радикального ісламізму, салафізму, ісламістського тероризму на актуалізацію ісламського чинника в контексті дестабілізації ситуації в сфері міжнародної безпеки. Такими, які раніше не були достатнім чином обґрунтовані, видаються наступні аспекти: характеристика проявів ісламського чинника з точки зору наслідків для міжнародної безпеки; аналіз діяльності ісламістських організацій та рухів в контексті дестабілізації міжнародної безпеки; обґрунтування негативного впливу ісламізму, радикального ісламізму, салафізму, ісламістського тероризму на стан міжнародної безпеки та ін.

В статті автором були використані матеріали зарубіжних ЗМІ, а також офіційні веб-сторінки Академії ісламських досліджень в Каїрі, пакистанського Інституту з дослідження ісламу та Інституту проблем мусульманських меншин при університеті імені короля Абдельазіза в Саудівській Аравії. Це допомогло автору

більш детально проаналізувати досліджувану проблему та визначити її різні аспекти.

Метою даної статті – є дослідження причин актуалізації ісламського чинника в контексті дестабілізації ситуації в сфері міжнародної безпеки.

З початку ХХІ ст. і по теперішній час вплив ісламського чинника на стан безпеки в світі значно посилюється. Переважним чином, це проявляється у формі терористичної діяльності, а також в діяльності різних радикальних течій та організацій. Сьогодні важко точно визначити межі ісламізму, так як він має свої осередки в багатьох країнах. Найбільш небезпечними з точки зору наслідків від їх діяльності є: ісламізм, радикальний ісламізм, салафізм, ісламістський тероризм. Всі вони, в своїй сукупності, становлять небезпеку для населення різних країн, адже поширення їх діяльності набирає все більші і більші оберти. Для того щоб зрозуміти істинну небезпеку від кожного із вищезазначених проявів, потрібно дати їм змістову характеристику.

Ісламізм – це релігійно-політична ідеологія та практична діяльність, які спрямовані на створення умов, за яких будь-які протиріччя всередині суспільства та держави, де є мусульманське населення, а також міждержавні відносини за їх участі будуть вирішуватись на засадах норм шаріату (комплекс приписів, які визначають переконання, а також формують релігійну совість та моральні цінності мусульман) [1]. З точки зору загрози міжнародній безпеці модифікації ісламізму різного ступеня радикальності є ідеологією таких партій, як Брати-мусульмани, Ен-Нахда в Тунісі; Партія свободи та справедливості та Альнур в Єгипті; Партія справедливості та благоденства в Індонезії; Партія справедливості та розвитку в Марокко; Іслах в Ємені; Дхаммат-і-Ісламі в Бангладеш та Пакистані; Союз будівельників ісламського Ірану, Хезболла в Лівані; ХАМАС в Палестині; Національний Конгрес Судану; Ісламський визвольний фронт морю, Партія ісламського відродження Таджикистану; Ісламська держава Іраку та Леванту в Іраці та Сирії; Абу Сайяф на Філіппінах.

Як можна бачити із цього переліку «географія» розташування осередків ісламізму в світі є достатньо обширною. Кожна з цих організацій має свій статут, цілі, завдання, функції та програму діяльності, у відповідності до яких вони в різних ступенях прояву радикалізму здійснюють свою діяльність. Але водночас вони об'єднані між собою загальною ідеєю поширення ісламу в світі як єдиної справедливої віри, тому нерідко буває так, що для проведення різного роду акцій вони об'єднують свої зусилля. Таке об'єднання і є найбільшою небезпекою, адже та чи інша акції можуть проводитись одночасно на територіях різних держав. Це значно ускладнює процес попередження та виявлення джерел небезпеки. Вищенаведений перелік ісламських організацій не є повним, тут наведено найбільш провідні, і це свідчить про те, що процес боротьби із ісламізмом у світі не є достатньо прогресивним. В кращому випадку вдається ліквідувати місцеві філії чи осередки цих організацій, а не їх духовних лідерів чи головні центри. Це і є головною проблемою для міжнародної безпеки, яка, на жаль, поки що залишається невирішеною і продовжує посилювати дисбаланс на міжнародній арені.

Радикалізація мусульманського суспільства відбувалась раніше і відбувається сьогодні, здебільшого, в рамках двох сценаріїв:

– загострення соціально–економічних проблем, пошук ідеологічного вираження цих проблем, радикалізм у формі салафізму;

– пропаганда ваххабістсько–салафістських ідей (радикалізм у формі салафізму) [2].

Значну роль в радикалізації ісламу зіграли освітні та видавничі центри салафістського трактування, які були створені за допомогою зарубіжних ісламістських фондів та організацій. Широку дослідницьку та пропагандистську діяльність проводили раніше і продовжують проводити сьогодні центри, які розташовані в регіонах Близького та Середнього Сходу: Інститут проблем мусульманських меншин при університеті імені короля Абдельазіза в Саудівській Аравії, Академія ісламських досліджень при університеті Аль–Азхар в Єгипті, Інститут з дослідження ісламу в Пакистані. Так, наприклад, Академія ісламських досліджень в Каїрі готує і направляє в різні країни місіонерів [3], пакистанський Інститут з дослідження ісламу проводить міжнародні конференції з проблем взаємовідносин націй та народів [4], Дослідницький інститут у справах мусульманських меншин займається проблемами історії, права, економіки, політичного положення мусульманських меншин, а його головна мета – боротьба із антиісламськими течіями [5]. В якості однієї із форм діяльності радикальні ісламські організації використовують літні учбові табори для дорослих та молоді. Цей табір є першою фазою ідеологічної обробки мусульман шляхом формування у них образу «добрих правдивих братів», які виконують заповіді Священного Корану, які допомагають «приниженим та утисненим» мусульманським меншинам в європейських країнах.

Для міжнародної безпеки, радикальний ісламізм становить небезпеку з точки зору негативних проявів радикалізму по відношенню до тих народів, які не сповідують іслам, або до країн, які нанесли яку–небудь шкоду мусульманському населенню. Маючи широку мережу філій та представництв, радикальний іслам набирає все більшу силу, і є на сьогоднішній день одним із найбільш небезпечних чинників дестабілізації ситуації в сфері міжнародної безпеки. Нажаль, сьогодні не доводиться говорити про «великі успіхи» у боротьбі із даною загрозою як раз на підставі того, що методи, інструменти та засоби, які використовуються країнами та міжнародними організаціями, не є достатньо ефективними, а тому потребують суттєвої модернізації.

Салафізм – це напрям в сунітському ісламі, який об'єднує мусульманських релігійних діячів, які в різні періоди історії ісламу виступали із закликами орієнтуватись на спосіб життя і віру ранньої мусульманської громади, на праведних предків, кваліфікуючи в якості нових всі пізніші нововведення у зазначених сферах, починаючи з методів символіко–алегоричного трактування Корану і закінчуючи всеможливими нововведеннями, які були принесені в мусульманський світ його контактами із Заходом [6]. На практиці салафізм – це радикальні ісламістські організації, в які у великій кількості йдуть люди, яких вміло спрямовують на просту, але велику ідею джихаду. Також туди йдуть люди в стані морально–етичної дегенерації із бажанням вбивати людей. Чимало серед салафістів і солдат–найманців, яким все рівно на якому боці воювати і кого захищати, поки їм за це платять гроші.

Шляхом вмілої пропагандистської діяльності салафістам вдається завойовувати симпатії простих малоосвічених мусульман, які незадоволені відношенням до них місцевих влад. Салафістські радикали вербують і тих, у кого немає коштів на існування, нічим кормити родини, відсутні перспективи в житті, що змушує їх йти на заробітки будь–яким шляхом.

З точки зору міжнародної безпеки, салафіти складають меншість серед мусульман всього світу, і навіть серед ісламістів. На відміну від «Братів–мусульман», салафіти не входять в жодну організацію. Цей рух складається із місцевих проповідників, громадських організацій, а в останній час і з політичних партій, які не завжди об'єднані спільною ідеологією. Цей рух завжди був в стороні від політики, а відтак – і ісламізму. З огляду на це він є менш радикально налаштованим ніж ісламізм, але скриває в собі небезпеку жорстокості по відношенню до мирного населення. На сьогоднішній день салафізм представлений найбільшою мірою в таких країнах як: Саудівська Аравія, Єгипет, Туніс, Ємен та ін. Хоча він і є менш небезпечним від ісламізму та радикального ісламізму, але тим не менш становить собою загрозу поширення негативних духовних і релігійних ідей, які спрямовані на розпал ворожнечі серед інших народів, а тому вимагає від світової спільноти сучасних ефективних методів боротьби.

Ісламістський тероризм – це тактика насильницьких розправ з опонентами (опозицією), яка знаходить собі ідеологічне обґрунтування та виправдання в трактуваннях віровчення як така, що спрямована на захист ісламського світу проти впливу чи агресії не мусульманських країн та ідеологій, в особливості західного світу [7]. В наш час це найбільш розповсюджена за кількістю проявів форма міжнародного тероризму. Зазвичай використовується радикальними, екстремістськими організаціями. Понад 40 ісламістських організацій визнані в світі в якості терористичних. Серед них: «Абу Сайяф» (Філіппіни), «Аль–Джихад» (Єгипет), «Аль–Каїда» (Афганістан), «Брати–мусульмани» (Єгипет), «Ісламська держава Іраку та Леванту» (Сирія, Ірак), «Ісламський джихад» (Держава Палестина), «Талібан» (Афганістан), «ХАМАС» (Держава Палестина), «Хезболла» (Ліван), «Фронт ан–Нусра» (Сирія), та інші.

На сьогоднішній день в контексті міжнародної безпеки ісламістський тероризм є найнебезпечнішою загрозою, проти якої, поки що, не винайдено ефективних методів боротьби. На підставі цього, щорічно від рук ісламістських терористів гинуть ні в чому не повинні люди по всьому світу, які стають жертвами ісламістської деструктивної філософії. Не дивлячись на те, що ісламістські терористичні організації та рухи заборонені в багатьох країнах, тим не менш вони все одно продовжують свою негативну діяльність, яка несе в собі глобальну загрозу.

Висновки. Підсумовуючи, потрібно зазначити, що посилення ісламського чинника в світі негативним чином впливає на стан міжнародної безпеки у формі викликів та загроз. Діючі механізми, інструменти та засоби не доводять свою практичну ефективність, а відтак не в змозі ефективно протидіяти проявам ісламізму. Найбільш яскравим прикладом радикалізації ісламізму є приклад війни в Сирії, яка триває з 2011 р. і досі не закінчена завдяки присутності чинника ісламістського

тероризму у вигляді діяльності «Ісламської держави Іраку та Леванту», яка хоч і поступилась своїми позиціями, але тим не менш все одно має вплив на перебіг війни. Маючи в наявності різні засоби ведення війни, підкріплюючи їх релігійними ідеями, ця організація дуже активно веде супротив військам Сирії та Росії, які переважають її в чисельності. І саме ці ідеї тримають бойовий дух тих, хто перебуває в складі ІДІЛ. Ось тому і є небезпечними ісламістські рухи, організації та течії, які мають досить широку мережу своїх представництв по всьому світі, і які постійно набирають до своїх лав все нових і нових прибічників. З огляду на такий стан справ, актуальним видається ведення боротьби не з проявами діяльності ісламських організацій, а саме із їх ідеологією, пропагандою, філософськими та релігійними віровченнями, настановами, догмами та іншими теоретичними засадами. Саме ліквідація цих засад в перспективі може створити умови, за яких вдасться викоринити деструктивний ісламський чинник, який перешкоджає ефективному забезпеченню міжнародної безпеки.

Подальше дослідження даної проблематики сприятиме кращому розумінню специфіки впливу ісламського чинника на стан міжнародної безпеки. Доцільним вбачається проведення більш ґрунтовного прикладного аналізу діяльності провідних ісламських рухів та організацій з метою виявлення негативних аспектів, які можуть становити загрозу для міжнародного миру та стабільності.

Список використаних джерел

1. Толстоног В. Ислам: Путь к свету или дорога в сумрак средневековья? [Электронный ресурс] / Социально-экономический портал «EXRUS.eu». – Режим доступа: <https://ru.exrus.eu/islam-i-islamizm-id542bda25ae201513518b4b75> (01.10.2014). – Название с экрана.
2. Машков И. Г. Салафизм [Электронный ресурс] / Наука и образование против террора. – Режим доступа: <http://scienceport.ru/library/liball/4989-salafizm/?PRINT=Y> (13.11.2011). – Название с экрана.
3. Islamic and Arabic Studies for Men in Cairo [Electronic resource] / Official web–page of Islamic and Arabic Studies for Men in Cairo. – Regime to access: <http://www.azhar.edu.eg/derasat-cairo/>. – Title from screen.
4. Aleemiyah Institute of Islamic Studies [Electronic resource] / Official web–page of a Project of Wolrd Federation of Islamic Missions. – Regime to access: <https://wfim.org.pk/aleemiyah-institute/>. – Title from screen.
5. Institute of Muslim Minority Affairs [Electronic resource] / Official web–page of the Institute of Muslim Minority Affairs. – Regime to access: <http://www.imma.org.uk/>. – Title from screen.
6. Религиозные течения в исламе [Электронный ресурс] / Livejournal. – Режим доступа: <https://masterok.livejournal.com/1145255.html> (09.07.2013). – Название с экрана.
7. Исламистский терроризм [Электронный ресурс] / Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/47313>. – Название с экрана.

References

1. Tolstonog V. Islam: Put k svetu ili doroga v sumrak srednevekovia? [Elektronnyy resurs] / Sotsialno-ekonomicheskiy portal «EXRUS.eu». – Rezhim dostupa: <https://ru.exrus.eu/islam-i-islamizm-id542bda25ae201513518b4b75> (01.10.2014). – Nazvanie s ekrana.
2. Mashkov I. G. Salafizm [Elektronnyy resurs] / Nauka i obrazovanie protiv terrora. – Rezhim dostupa: <http://scienceport.ru/library/liball/4989-salafizm/?PRINT=Y> (13.11.2011). – Nazvanie s ekrana.
3. Islamic and Arabic Studies for Men in Cairo [Electronic resource] / Official web–page of Islamic and Arabic Studies for Men in Cairo. – Regime to access: <http://www.azhar.edu.eg/derasat-cairo/>. – Title from screen.

4. Aleemiyah Institute of Islamic Studies [Electronic resource] / Official web–page of a Project of Wolrd Federation of Islamic Missions. – Regime to access: <https://wfim.org.pk/aleemiyah-institute/>. – Title from screen.

5. Institute of Muslim Minority Affairs [Electronic resource] / Official web–page of the Institute of Muslim Minority Affairs. – Regime to access: <http://www.imma.org.uk/>. – Title from screen.

6. Religioznye techeniya v isleme [Elektronnyy resurs] / Livejournal. – Rezhim dostupa: <https://masterok.livejournal.com/1145255.html> (09.07.2013). – Nazvanie s ekrana.

7. Islamistskiy terrorizm [Elektronnyy resurs] / Slovarei i entsiklopedii na Akademike. – Rezhim dostupa: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/47313>. – Nazvanie s ekrana.

Vonsovykh O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «University of Central Europe» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

Actualization of the Islamic factor in the context of destabilization of the situation in the field of international security

The purpose of this article is to study the reasons for the actualization of the Islamic factor in the context of destabilizing of the situation in the sphere of international security. During writing, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main obtained conclusions are as follows: the strengthening of the Islamic factor in the world adversely affects the state of international security in the form of challenges and threats: the existing mechanisms, tools and means do not prove their practical effectiveness, and therefore are not able to effectively counter the manifestations of Islamism; the most vivid example of the radicalization of Islamism is the example of the war in Syria, which continues from 2011 and is still not finished due to the presence of the factor of Islamist terrorism in the form of the activities of the «Islamic state of Iraq and the Levant», which, although losing ground, equally has an impact on the course of the war; it is relevant to conduct the struggle not with manifestations of the activity of Islamic organizations, namely with their ideology, propaganda, philosophical and religious teachings, attitudes, dogmas and other theoretical bases; the elimination of these bases in the long term can create conditions under which it will be possible to eradicate the destructive Islamic factor that prevents the effective maintenance of international security.

Keywords: *Islamic factor, international security, Islamism, radical Islamism, Salafism, Islamist terrorism.*

* * *

УДК 329.73

Філатов Б.,
кандидат юридичних наук,
громадський діяч, член Олікунської ради
Європейської асоціації українців, м. Дніпро
(Україна, Дніпро), bfilatow@i.ua

Політичний патріотизм: специфіка тлумачення у міждисциплінарному науковому дискурсі

Розглядаються особливості інтерпретації явища політичного патріотизму у сучасних наукових дослідженнях, вивчаються дисциплінарні підходи до змісту поняття «патріотизм» та можливості їх застосування у політичних науках, надається увага інституційним формам реалізації політичного патріотизму. Визначається, що політичний патріотизм є одним із універсальних принципів світської політичної культури. Доводиться, що політичний патріотизм набуває характеру стихійних груп громадських рухів, міжпартійних об'єднань та інших спільнот із слабкою структурізацією і формалізацією. Розкривається значення патріотизму у політичному дискурсі сучасної України, надається увага статусу патріотизму у системі політичних смислів постмодерну. Вивчаються аспекти еволюції політичного патріотизму у темпоральному вимірі.

Ключові слова: *політичний патріотизм, політичний дискурс, політичні інститути, політична лояльність, політична ідентичність.*

У сучасних політологічних дослідженнях відбуваються процеси міждисциплінарного синтезу та застосування нових методологій. Це викликано складністю процесів політичних трансформацій, багатовекторним